

PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA Z WIEDZY O SPOŁECZEŃSTWIE

Głównym celem działań dydaktycznych i wychowawczych szkoły jest zapewnienie uczniom możliwości wszechstronnego rozwoju poprzez realizację przez nauczycieli zadań w obszarze nauczania, wychowania oraz rozwijania umiejętności i postaw. Wiedza o społeczeństwie kształtuje postawy uczniów, ich tożsamość osobistą i społeczną, aktywność oraz szacunek dla własnego państwa.

Program nauczania wiedzy o społeczeństwie w szkole podstawowej „Dziś i jutro” Barbary Furman jest zgodny z obowiązującą podstawą programową z Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r.

Korzystamy z podręcznika Wydawnictwa Nowa Era:

Iwona Janicka, Arkadiusz Janicki, Aleksandra Kucia Maćkowska, Tomasz Maćkowski, Dziś i jutro. Podręcznik do wiedzy o społeczeństwie dla szkoły podstawowej.

Numer ewidencyjny w wykazie MEN: 874/2017

1. Przedmiotem oceny ucznia są:

- wiadomości,
- umiejętności,
- przygotowanie do zajęć,
- aktywność,
- podejmowanie samodzielnych zadań i inicjatyw w zdobywaniu wiedzy,
- frekwencja na lekcjach według ogólnie przyjętych zasad klasyfikacji.

2. Formy sprawdzania wiedzy:

- wypowiedzi ustne,
- pisemne prace klasowe w formie:
 - kartkówki z ostatnich 1 – 3 lekcji,
- prace domowe

3. Ze względu na specyfikę przedmiotu ocena z WOS winna przede wszystkim uwzględniać aktywność uczniów.

Wiedza merytoryczna równie ważna jak wspomniano, winna być służebna do tychże aktywności. Aktywne uczenie się organizowane przez nauczyciela jest rozumiane w programie jako zdobywanie kompetencji i sprawności w zakresie uczenia się, myślenia, poszukiwania, doskonalenia się, współpracowania i działania.

4. Kryteria oceniania prac pisemnych.

Prace pisemne mogą być oceniane dwójako: oceną sumującą lub oceną kształtującą (OK). Przynajmniej jedna w semestrze praca nie będzie oceniona w skali stopniowej lecz zostanie opisana w postaci komentarza, który będzie zawierał informację o tym, co uczeń umie, a nad czym musi jeszcze popracować.

Przed każdą pracą pisemną uczniowie są informowani o zakresie materiału, stopniu trudności i kryteriach oceniania co najmniej z tygodniowym wyprzedzeniem (podawane jest NaCoBeZu).

Czas pracy zależy od ilości i trudności zadań.

W przypadku stwierdzenia niesamodzielności pracy podczas pracy kontrolnej lub kartkówki, nauczyciel odbiera pracę i stawia uczniowi ocenę niedostateczną.

Wobec uczniów o specyficznych potrzebach edukacyjnych nauczyciel, na podstawie opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej, dostosowuje stopień trudności zadań oraz kryteria ocen do możliwości uczniów.

Temat	Wymagania na poszczególne oceny				
	Dopuszczająca [2]	Dostateczna [3]	Dobra [4]	Bardzo dobra [5]	Celująca [6]
	Uczeń potrafi:				
1. Człowiek w społeczeństwie	wymienić podstawowe potrzeby człowieka; wymienić osoby [podmioty, instytucje], które mają wpływ na rozwój młodego człowieka; podać przykłady ról społecznych; podać przykłady norm społecznych.	wymienić podstawowe kategorie potrzeb człowieka; podać przykłady oddziaływania rodziny, szkoły i rówieśników na postawy i zachowania jednostki; wymienić podstawowe społeczne oczekiwania wynikające z pełnienia roli dziecka i ucznia; podać przykłady norm społecznych obowiązujących	dopasować wskazane potrzeby do właściwych kategorii; wyjaśnić, na czym polega różnica pomiędzy potrzebami naturalnymi a społecznymi człowieka; wyjaśnić znaczenie słowa socjalizacja; wyjaśnić, jaką rolę w procesie socjalizacji odgrywa rodzina; porównać społeczne oczekiwania dotyczące pełnienia roli	dostrzec i przedstawić zależności pomiędzy procesem zaspokajania potrzeb a rozwojem człowieka; przedstawić czynniki mające wpływ na samoocenę człowieka; rozpoznać i dopasować wskazane normy społeczne do właściwych kategorii; przedstawić pozytywne i negatywne wzorce zachowań funkcjonujące	przewidzieć konsekwencje braku zaspokojenia poszczególnych potrzeb człowieka; wyjaśnić, na czym polega różnica pomiędzy normami formalnymi a nieformalnymi; na wybranych przykładach dokonać analizy sytuacji, w której dochodzi do konfliktu ról społecznych [wskazać przyczyny,

		<p>w wybranych społecznościach, np. w rodzinie, szkole.</p>	<p>dziecka i rodzica oraz ucznia i nauczyciela; podać przykłady konfliktu ról społecznych; wymienić podstawowe kategorie norm społecznych.</p>	<p>w swoim środowisku rówieńczym; dokonać autorefleksji, wskazać swoje mocne i słabe strony; na wybranych przykładach [tekst, ilustracja] dostrzec konflikt ról społecznych; wskazać przyczyny i skutki nieprzestrzegania przez jednostkę norm społecznych.</p>	<p>konsekwencje, sposoby rozwiązania problemu]; - przedstawić problem przestrzegania norm społecznych w swoim środowisku [ocena zjawiska, dostrzeganie problemów i zagrożeń, wskazywanie przyczyn i konsekwencji].</p>
<p>2. Grupy społeczne</p>	<p>podać przykłady grup społecznych; podać przykłady konfliktów społecznych; wymienić podstawowe sposoby rozwiązywania konfliktów w grupie rówieśniczej i w szkole.</p>	<p>wymienić podstawowe cechy grup społecznych; określić, jakim rodzajem grupy jest grupa koleżeńska; wymienić społeczne, do których należy; wymienić typowe konflikty występujące w szkole i grupie rówieśniczej; podać przykłady postaw/zachowań jednostek wobec konfliktu; wymienić podstawowe</p>	<p>rozpoznać poszczególne rodzaje grup społecznych; wskazać cechy grupy nastawionej na realizację zadania, typowego dla społeczności uczniowskiej; podać przykłady korzyści i zagrożeń wynikających z bycia w grupie; podać przykłady zasad efektywnej współpracy; wskazać dobre i złe strony poszczególnych postaw wobec konfliktu;</p>	<p>dopasować właściwe cechy grup społecznych; rozpoznać sytuacje, w których łamane są zasady efektywnej współpracy w grupie; porównać konsekwencje przyjęcia określonych postaw wobec sytuacji konfliktowej dla jednostki i społeczeństwa; - porównać różne sposoby rozwiązywania konfliktów, wskazać ich dobre i złe</p>	<p>porównać cechy grup nastawionych na realizację różnych typów zadań; dokonać analizy konkretnej sytuacji konfliktowej [wskazać strony konfliktu, przejawy, przyczyny i konsekwencje społeczne konfliktu; zaproponować sposoby rozwiązania konfliktu, uzasadnić wybór sposobu rozwiązania konfliktu].</p>

		sposoby rozwiązywania konfliktów społecznych.	rozpoznać atypowe sposoby rozwiązywania konfliktów; wymienić warunki prowadzenia skutecznych negocjacji.	strony; - uzasadnić wybór metody rozwiązywania konfliktu społecznego.	
3. Komunikacja i autoprezentacja	- wymienić podstawowe zasady skutecznej komunikacji; - odróżnić nadawcę od odbiorcy komunikatu; - podać przykłady sytuacji, w których młody człowiek powinien zachować się asertywnie [zachować dystans, sprzeciwić się].	- wymienić podstawowe rodzaje komunikacji; - podać przykłady komunikatów niewerbalnych; - wymienić czynniki utrudniające wystąpienia publiczne; - wymienić podstawowe cechy postawy asertywnej.	wyjaśnić, czym różni się przekaz werbalny od niewerbalnego; wyjaśnić, jaką rolę pełni komunikacja niewerbalna; określić nadawcę i odbiorcę przedstawionego komunikatu; wymienić zasady, których należy przestrzegać w wystąpieniach publicznych; zastosować w praktyce zasady skutecznej komunikacji, np. w wystąpieniu na forum klasy; rozpoznać postawy asertywne oraz postawy uległości, agresji i manipulacji.	- odczytać znaczenie i rolę komunikatów niewerbalnych w zaprezentowanych wystąpieniach publicznych; - zastosować wybrane komunikaty niewerbalne w wystąpieniu publicznym; - wyjaśnić, czym się różni debata od dyskusji; - dostrzec i opisać przykłady łamania zasad dobrej komunikacji; - wyjaśnić, czym się różni postawa asertywna od postaw: uległości, agresji i manipulacji. - stosować w praktyce warunki asertywności.	- dokonać krytycznej analizy przekazu informacyjnego, np. reklamy [wykorzystać środki perswazyjne, przejawy i sposoby manipulacji, wykorzystane komunikaty niewerbalne]; - dokonać krytycznej analizy postaw uznawanych za asertywne pod kątem przestrzegania zasad asertywności; - zaplanować [przeprowadzić / wziąć aktywny udział] akcję społeczną propagującą postawy asertywne i zasady asertywności.

4. Życie rodzinne	- podać przykłady więzi łączących	- wymienić cechy rodziny jako grupy	- wyjaśnić, w jaki sposób rodzina	- wskazywać przykłady [rozpoznać	- zaplanować [przeprowadzić / wziąć
	członków rodziny; - wymienić podstawowe oczekiwania społeczne wobec poszczególnych członków rodziny [dzieci, rodziców].	społecznej; - wymienić potrzeby młodych ludzi, które zaspokajają rodzina; - wymienić rodzaje współczesnych rodzin; - wymienić podstawowe prawa i obowiązki dziecka w rodzinie; - wymienić podstawowe wartości kształtujące życie rodzinne; - wymienić podstawowe problemy zagrażające prawidłowemu funkcjonowaniu współczesnych polskich rodzin.	przyczynia się do zaspokajania potrzeb człowieka; - podać nazwy poszczególnych funkcji rodziny; - porównać cechy różnych typów rodzin / rozpoznać poszczególne typy rodziny; - wymienić czynniki sprzyjające zacieśnianiu więzi rodzinnych; - wymienić instytucje wspierające rodziny w realizacji swoich funkcji oraz formy pomocy rodzinie.	sytuacje] realizacji przez rodzinę poszczególnych funkcji; - rozpoznać sytuacje nieprawidłowego realizowania przez rodzinę swoich funkcji; - wyjaśnić, jak na poszczególnych etapach życia jednostki, zmienia się rola rodziny w procesie socjalizacji; - wskazać zależności pomiędzy systemem wartości a zasadami funkcjonowania rodziny.	aktywny udział] działanie [projekt społeczny] propagujący na terenie szkoły lub społeczności lokalnej wybrane wartości kształtujące życie rodzinne; - zaplanować [przeprowadzić / wziąć aktywny udział] działanie propagujące wiedzę na temat instytucji wspierających rodzinę i form pomocy rodzinie.
5. Edukacja i praca	- wymienić podstawowe zadania szkoły, - wymienić poszczególne typy szkół tworzących strukturę szkolną w Polsce, - wymienić podstawowe prawa i obowiązki uczniów, - wymienić osoby,	- wymienić funkcje, które pełni szkoła, - odczytać ze schematu podstawowe informacje dotyczące struktury polskiego szkolnictwa, - przedstawić różne warianty kontynuowania edukacji po ukończeniu	- wymienić działania za pomocą, których szkoła realizuje poszczególne funkcje; - przedstawić wady i zalety wyboru poszczególnych wariantów dalszej edukacji; - zaplanować swoją dalszą edukację pod	- zhierarchizować funkcje szkoły, - określić, jaki wpływ na rozwój i przyszłość młodego człowieka wywiera szkoła; - wyjaśnić, jakich umiejętności oczekuje współczesny	- zaplanować [przeprowadzić / wziąć aktywny udział] działanie propagujące ideę samorządności uczniowskiej; - zaplanować [przeprowadzić / wziąć aktywny udział] działanie

	u których może szukać pomocy, w przypadku naruszenia praw ucznia.	szkoły podstawowej; - określić, kto tworzy samorząd	kątem przyszłej aktywności zawodowej [preferencji	rynek pracy; - wymienić czynniki umożliwiające odniesienie	informujący społeczność szkolną, o sposobach dochodzenia
		szkolny, - wymienić formy organizacji życia szkolnego.	zawodowych] ; - scharakteryzować poszczególne formy życia szkolnego [organizacja, zadania, formy działania], - rozpoznać przypadki naruszania praw ucznia.	sukcesu edukacyjnego i zawodowego o; - ocenić pracę samorządu szkolnego / podejmowane przez niego działania i formy pracy; - ocenić i uzasadnić swoją aktywność [pracę] w ramach samorządu szkolnego.	swoich praw w szkole.

<p>6. Ekonomia na co dzień</p>	<p>odróżnić dochody rodziny od wydatków; wymienić podstawowe wydatki i źródła dochodów typowego gospodarstwa domowego; wymienić podstawowe prawa przysługujące konsumentowi.</p>	<p>wymienić podstawowe zasady konstruowania budżetu domowego; wymienić rodzaje źródeł dochodów gospodarstwa domowego; wymienić podstawowe zasady prawidłowo skonstruowanego budżetu domowego; podać przykłady łamania praw konsumenta; wypełnić typowy formularz reklamacyjny.</p>	<p>ocenić [uzasadnić ocenę], czy zaprezentowany budżet gospodarstwa domowego jest prawidłowo skonstruowany; wymienić przyczyny powstawania deficytu w budżecie domowym; opisać strukturę typowego budżetu domowego; napisać reklamację; wymienić instytucje chroniące prawa konsumenta; wymienić podstawowe zasady, którymi powinien kierować się świadomy konsument.</p>	<p>- zaprojektować działania służące ograniczeniu wydatków budżetu domowego; - wyjaśnić, jak przestrzeganie zasad świadomego konsumenta wpływa na funkcjonowanie gospodarstwa domowego.</p>	<p>- na wybranych przykładach ocenić ofertę handlową [przydatność w gospodarstwie domowym, jakość, cena, konkurencyjność].</p>
--------------------------------	--	--	---	---	--

Podsumowanie i test					
1. Czym są prawa człowieka?	<ul style="list-style-type: none"> - podać przykłady praw przysługujących dzieciom; - podać przykłady praw i wolności człowieka; 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić główne funkcje praw i wolności człowieka; - podać, kto i kiedy uchwalił Powszechną Deklarację Praw Człowieka; - podać, kto i kiedy uchwalił Konwencję Praw Dziecka; - podać przykłady łamania praw dziecka; - podać przykłady działań podejmowanych przez UNICEF. 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić cechy praw i wolności człowieka; - wyjaśnić, na czym polega szczególne znaczenie Powszechniej Deklaracji Praw Człowieka; - wymienić prawa zawarte w Konwencji Praw Dziecka; - rozwinąć skrót UNICEF 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawić historię koncepcji praw i wolności człowieka; - wyjaśnić, znaczenie poszczególnych cech praw i wolności człowieka. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić, w jaki sposób młodzi ludzie mogą włączyć się w działania prowadzone przez UNICEF; - zaprezentować* wybraną formę aktywności UNICEFU.
2. Katalog praw człowieka	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić przykłady konstytucyjnych praw i wolności człowieka. 	<ul style="list-style-type: none"> - podać przykłady praw pierwszej, drugiej i trzeciej generacji; - podać przykłady praw i wolności osobistych, politycznych oraz socjalnych, kulturalnych i ekonomicznych zagwarantowanych w Konstytucji RP; 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić, na czym polega różnica pomiędzy prawami pierwszej, drugiej i trzeciej generacji; - rozpoznać przykłady łamania praw i wolności człowieka; - uzasadnić konieczność funkcjonowania systemu ochrony praw i wolności człowieka. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić, jaką rolę w państwie demokratycznym odgrywa system ochrony praw człowieka. 	<ul style="list-style-type: none"> - zaplanować [przeprowadzić / wziąć aktywny udział] kampanię społeczną propagującą ideę ochrony praw i wolności człowieka.
3. Ochrona praw człowieka	<ul style="list-style-type: none"> - podać przykłady łamania praw człowieka we współczesnym świecie; 	<ul style="list-style-type: none"> - podać przykłady spraw, z którymi można zwrócić się 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawić zagrożenia wynikające z łamania praw i wolności człowieka; 	<ul style="list-style-type: none"> - porównać poziom przestrzegania praw człowieka w państwach 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawić i ocenić poziom przestrzegania i ochrony praw

	- wymienić instytucje chroniące prawa człowieka w Polsce.	do Rzecznika Praw Obywatelskich i Rzecznika Praw Dziecka; - podać przykłady organizacji międzynarodowych zajmujących się ochroną praw i wolności człowieka; - podać przykłady działań podejmowanych przez Międzynarodowy Czerwony Krzyż.	- wymienić przyczyny łamania praw człowieka; - wyszukać w mediach opisy sytuacji, w których łamane są prawa człowieka.	globalnego Południa i Północy; - ocenić [uzasadnić] poziom przestrzegania praw człowieka w Polsce.	i wolności człowieka w wybranym państwie świata; - zaprezentować* działalność wybranej organizacji międzynarodowej na rzecz ochrony praw i wolności człowieka.
4. Bezpieczeństwo w sieci	- podać przykłady zagrożeń wynikających z korzystania z cyberprzestrzeni; - podać przykłady pozytywnego i negatywnego wykorzystania internetu przez młodych ludzi.	określić, kogo w świetle polskiego prawa, nazywamy nieletnim; wymienić podstawowe zasady odpowiedzialności prawnej nieletnich; wymienić korzyści i zagrożenia wynikające z korzystania z internetu wskazać formy cyberprzemocy.	- określić podstawowe zasady bezpiecznego korzystania z internetu; - przedstawić wady i zalety aktywności na forach społecznościowych.	- wyjaśnić, jak skutecznie można się chronić przed zagrożeniem cyberprzemocą	- zaplanować [przeprowadzić/ wziąć aktywny udział] działanie na rzecz promowania wśród rówieśników zasad prawidłowego korzystania z internetu.
5. Służby ochrony prawa	- wymienić przykłady działań policji; - podać przykłady, innych niż	- wymienić główne zadania policji; - wymienić główne prawa	- wymienić zadania poszczególnych służb mundurowych w Polsce;	- uzasadnić konieczność reagowania w przypadku występowania przemocy	- zaplanować działanie [przeprowadzić / wziąć aktywny udział]

	policja, służb porządkowych w Polsce,	przysługujące policjantom; - wymienić	- wymienić główne prawa przysługujące ofiarom przestępstwa, świadkom i oskarżonym; - uzasadnić konieczność znajomości przysługujących nam praw; - wyjaśnić, gdzie należy szukać pomocy w przypadku występowania przemoc domowej	domowej, przemocy rówieśniczej; - zinterpretować przepisy prawa dotyczące działania służb porządkowych.	propagujące konieczność [skuteczne formy] przeciwdziałania przemoc domowej [przemocy w grupie rówieśniczej / przemocy w szkole].
Podsumowanie i test	- podać przykłady działań straży miejskiej.	prawa przysługujące nieletnim w kontakcie z policjantem; wymienić rodzaje służb mundurowych w Polsce. odszukać informacje o prawach przysługujących ofiarom przestępstwa, świadkom i oskarżonym.			

<p>1. Czym jest samorząd?</p>	<p>określić, kto tworzy samorząd uczniowski; podać przykłady działań samorządu uczniowskiego; wymienić podstawowe jednostki podziału terytorialnego państwa polskiego; określić, w której gminie, powiecie i województwie mieszka.</p>	<p>wymienić rodzaje samorządów działających w Polsce; podać przykłady samorządów zawodowych; podać przykłady działań samorządu terytorialnego ; odszukać na mapie województwo , w którym mieszka; rozpoznać herb miejscowości, w której mieszka; odszukać informacje na temat osób pełniących najważniejsze funkcje w swojej gminie.</p>	<p>wyjaśnić, w jakim celu tworzone są samorządy zawodowe; wyjaśnić, w czym przejawia się zasada decentralizacji władzy publicznej w Polsce; wymienić organy samorządów terytorialnych w Polsce; określić, jaki charakter ma gmina, w której mieszka; rozpoznać herb województwa , w którym mieszka; podać imiona i nazwiska osób pełniących aktualnie najważniejsze</p>	<p>uzasadnić konieczność, angażowania się w życie lokalnej społeczności; wyjaśnić, jaką rolę w państwie demokratycznym odgrywa samorząd terytorialny; wyjaśnić, czym się różni gmina wiejska, od gminy miejsko-wiejskiej i miejskiej; wymienić organy państwa, które mogą ingerować [kontrolować] działania władz samorządowych.</p>	<p>- zaprezentować* swoją gminę: historię, symbole, tradycje oraz miejsca i osoby, które odegrały szczególną rolę w jej dziejach; - zaplanować [przeprowadzić / wziąć udział] działanie na rzecz swojej społeczności lokalnej.</p>
-------------------------------	--	--	---	--	--

			funkcje w swojej gminie.		
2. Gmina – podstawowa jednostka samorządu	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić organy gminy, w której mieszka; - podać przykłady spraw załatwianych w urzędzie gminy; - określić, gdzie znajduje się urząd gminy, w której mieszka. 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić podstawowe zadania gminy; - odróżnić organy uchwałodawcze od organów wykonawczych gminy; - podać sposób wyłaniania władz gminy; - podać przykłady spraw rozstrzyganych w referendum gminnym. 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić podstawowe uprawnienia organów uchwałodawczych i wykonawczych gminy; - wymienić zasady przeprowadzania wyborów do władz gminy; - podać przykłady zadań własnych i zleconych gminy; - wymienić źródła finansowania gminy; - podać przykłady wpływu mieszkańców na życie gminy; - wyjaśnić pojęcie budżet obywatelski; - wyszukać informacje na temat przedsięwzięć podejmowanych przez młodzieżowe rady gminy, miasta. 	<ul style="list-style-type: none"> - do poszczególnych rodzajów gminy dopasować odpowiadające im organy; - zinterpretować przepis prawa dotyczący organizacji referendum gminnego; - wyjaśnić, jaką rolę w budżecie gminy odgrywają środki uzyskiwane z funduszy unijnych; - uzasadnić konieczność angażowania się mieszkańców w rozwiązywanie problemów gminy i działalność organów gminy; - wyjaśnić, w jaki sposób działalność samorządu gminnego przyczynia się do rozwoju społeczeństwa obywatelskiego; - podać przykłady działania młodzieżowej rady gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyszukać informacje na temat realizacji lokalnych inicjatyw mieszkańców finansowanych z budżetów obywatelskich; - przygotować kampanię wyborczą do młodzieżowej rady gminy; - uczestniczyć w pracach młodzieżowej rady gminy; - zareklamować / promować na forum szkoły idee młodzieżowej rady gminy; - zaprezentować strukturę budżetu swojej gminy [wykres, tabela, prezentacja multimedialna].

3. Powiat i województwo	- wymienić	- wymienić	- wymienić	- porównać	- przedstawić
	<p>organy powiatu i województwa;</p> <p>- podać przykłady spraw załatwianych w starostwie powiatowym i urzędzie marszałkowskim;</p> <p>- określić, gdzie znajdują się władze powiatu i województwa, w których mieszka.</p>	<p>podstawowe zadania samorządu powiatowego i wojewódzkiego;</p> <p>- odróżnić organy uchwałodawcze od organów wykonawczych powiatu i województwa;</p> <p>- podać sposób wyłaniania władz samorządowych powiatu i województwa;</p> <p>- podać przykłady spraw rozstrzyganych w referendum lokalnym.</p>	<p>podstawowe uprawnienia organów uchwałodawczych i wykonawczych powiatu i województwa;</p> <p>- zinterpretować przepis prawa dotyczący przeprowadzania wyborów do władz uchwałodawczych powiatu i województwa.</p>	<p>strukturę i sposób powoływania władz samorządowych gminy, powiatu i województwa.</p>	<p>strukturę polityczną sejmiku swojego województwa;</p> <p>- zaprezentować* swój powiat lub województwo [historię, symbole, tradycje oraz miejsca i osoby, które odegrały szczególną rolę w jej dziejach].</p>
4. Obywatele a władza samorządowa	<p>- podać przykłady spraw załatwianych przez urząd gminy, starostwo powiatowe, urząd marszałkowski;</p> <p>- odszukać stronę internetową własnego urzędu gminy, starostwa powiatowego, urzędu marszałkowskiego.</p>	<p>- sporządzić wykaz spraw, które można załatwić w gminie za pomocą ePUAP;</p> <p>- wymienić podstawowe zasady postępowania etycznego w pracy administracji publicznej;</p> <p>- wyjaśnić pojęcie korupcja;</p> <p>- wymienić praw</p>	<p>- odszukać informacje zamieszczone w Biuletynie Informacji Publicznej;</p> <p>- wyjaśnić, jaki rodzaj informacji zamieszcza się w BIP;</p> <p>- rozpoznać przypadki łamania praw obywateli w urzędzie.</p>	<p>- wyjaśnić, dlaczego należy przestrzegać zasad etycznego postępowania urzędników administracji;</p> <p>- wskazać działania, które może podjąć obywatel w przypadku łamania jego praw w urzędzie;</p> <p>- uzasadnić konieczność</p>	<p>- zaplanować [przeprowadzić na forum szkoły] kampanię społeczną promującą zasady etycznego postępowania urzędników administracji [przeciwdziałającą zjawisku korupcji; nepotyzmu];</p> <p>- zorganizować debatę /</p>

		przysługujące obywatelowi w urzędzie; - wypełnić wniosek		aktywności obywatelskiej dla prawidłow ego funkcjonowan	dyskusję [wziąć aktywny udział w debacie/
		o wydanie dowodu osobistego.		ia społeczności lokalnej; - zaprezentowa ć strukturę organizacyjną swojego urzędu gminy.	dyskusji] na temat przyczyn i skutków zjawiska korupcji [lub] nepotyzmu w życiu publicznym; - zaprojektowa ć inicjatywę, która może być sfinansowana w ramach bu dżetu obywatelskie go.
Podsumowa nie i test					

1. Naród i ojczyzna	podać przykłady polskiego dziedzictwa narodowego; podać przykłady więzi łączących polską wspólnotę narodową, wymienić i rozpoznać polskie symbole narodowe; nazwać swoją dużą i małą ojczyznę; rozpoznać Narodowe Święto Niepodległości i Święto Narodowe Trzeciego Maja.	wymienić główne czynniki kształtujące polską tożsamość narodową; wyjaśnić pojęcie ojczyzna; opisać polskie symbole narodowe; wymienić sytuacje, w których używa się polskich symboli narodowych; wymienić najważniejsze polskie święta narodowe; przedstawić zasady prawidłowego zachowania w trakcie uroczystości państwowych, świąt narodowych,	- wyjaśnić, na czym polega różnica pomiędzy wspólnotą narodową i wspólnotą etniczną; wyjaśnić, jakie znaczenie dla współczesnego młodego człowieka ma tożsamość narodowa; przedstawić historię polskich symboli narodowych; wymienić różne rodzaje tożsamości społecznych.	uzasadnić, że można pogodzić różne tożsamości społeczno-kulturowe - wyjaśnić, w jaki sposób historia kształtowała polską tożsamość narodową, do podanych świat narodowych dopasować odpowiadające im wydarzenia historyczne, przedstawić negatywne i pozytywne aspekty funkcjonowania społeczeństw wieloetnicznych/narodowych, - wyjaśnić, z czego mogą	wyjaśnić, jak i dlaczego, jak zmieniały się na przestrzeni dziejów polskie symbole narodowe, przedstawić wybrany problem etniczny / narodowy współczesnego świata*, zaprezentować wybrany element polskiego dziedzictwa narodowego*; przedstawić czynniki utrudniające i ułatwiające prawidłową komunikację pomiędzy różnymi grupami etnicznymi /
		wobec symboli narodowych.		wynikać trudności w utrzymaniu polskiej tożsamości narodowej.	narodowymi.
2. Obywatelstwo i narodowość	- wymienić podstawowe prawa i obowiązki obywatela RP; - podać przykłady cnót /wartości obywatelskich; - wymienić postaci najwybitniejszych Polaków XX i	- odróżnić [rozpoznać na przykładach] pojęcie narodowość od obywatelstwa; - wymienić więzi łączące obywatela i państwo; - wymienić podstawowe	- rozpoznać różne sposoby nabywania obywatelstwa polskiego; - wyjaśnić, na czym polega różnica pomiędzy obywatelstwem a narodowością;	- porównać różne sposoby nabywania obywatelstwa polskiego; - uzasadnić konieczność przestrzegania cnót/wartości obywatelskich we współczesny	- zaprezentować* wzorzec obywatela polskiego; wybór postaci uzasadnić, odwołując się do jego cnót, postaw, działań, osiągnięć.

	XXI wieku.	sposoby nabycia obywatelstwa polskiego; - wyjaśnić, na czym polega zasada krwi; - wymienić cechy dobrego obywatela.	- wymienić konstytucyjne prawa i obowiązki obywatela RP; - wyjaśnić, jaki wpływ ma państwo na kształtowanie więzi narodowych.	m państwie demokratycznym; - przedstawić konsekwencję odrzucenia wartości w życiu publicznym.	
3. Czym jest patriotyzm?	- podać przykłady postaw patriotycznych i działań na rzecz dobra Ojczyzny; - podać przykłady postaw patriotycznych wśród współczesnej młodzieży.	- wyjaśnić pojęcie patriotyzm; - wymienić przejawy patriotyzmu lokalnego i gospodarczego.	- uzasadnić potrzebę patriotyzmu we współczesnym świecie; - porównać postawy patriotyczne dawniej i dzisiaj.	wskazać zalety i wady postaw określanych jako patriotyzm gospodarczy; wskazać zalety i wady postaw uznawanych współcześnie za przejawy patriotyzmu, np. kibicowanie na zawodach sportowych.	- podjąć na forum szkoły lub środowiska lokalnego działania służące propagowaniu postaw patriotycznych [zaplanować, aktywnie uczestniczyć]; - podjąć działania sprzyjające rozwojowi lokalnej społeczności [zaplanować, aktywnie uczestniczyć].
4. Mniejszości narodowe i etniczne w Polsce	- podać przykłady mniejszości etnicznych i narodowych we współczesnej Polsce; - wymienić podstawowe grupy cudzoziemców przebywających w Polsce.	- wymienić podstawowe prawa przysługujące mniejszościom narodowym i etnicznym w Polsce, - wyjaśnić pojęcie Polonia, - odczytać z mapy, gdzie znajdują się największe skupiska	- wymienić zamieszkujące Polskę mniejszości narodowe i etniczne, oraz grupę posługującą się językiem regionalnym; - wyjaśnić, na czym polega różnica pomiędzy mniejszościami narodowymi	- wyjaśnić, na czym polega różnica pomiędzy mniejszością narodową a mniejszością etniczną; - wymienić kryteria, które decydują w Polsce o uznaniu danej społeczności za mniejszość narodową lub etniczną;	- zaprezentować* historię, kulturę, formy organizacji wybranej mniejszości narodowej lub etnicznej w Polsce

		<p>mniejszości etnicznych i narodowych w Polsce;</p> <p>- odczytać z mapy, gdzie współcześnie znajdują się największe skupiska Polonii.</p>	<p>i etnicznymi w Polsce a cudzoziemcami;</p> <p>- wyjaśnić, na czym polega różnica pomiędzy pojęciami: imigranci i uchodźcy;</p> <p>- wymienić podstawowe prawa przysługujące uchodźcom w Polsce;</p> <p>- wymienić związki łączące Polonię z Polską.</p>	<p>- wymienić główne czynniki, które zadecydowały o powstaniu Polonii;</p> <p>- uzasadnić konieczność szczególnej ochrony prawnej mniejszości narodowych i etnicznych.</p>	
5. Tolerancja i przejawy ksenofobii	<p>- podać przykłady / rozpoznać przejawy ksenofobii, w tym rasizmu, szowinizmu i antysemityzmu;</p> <p>- rozpoznać postawy tolerancyjne i braku tolerancji.</p>	<p>- wyjaśnić pojęcia: ksenofobia, rasizm, szowinizm;</p> <p>- wyjaśnić pojęcie tolerancja;</p> <p>- odróżnić postawę tolerancyjną od postawy bezkrytycznej akceptacji;</p> <p>- podać przykłady stereotypów.</p>	<p>- wyjaśnić pojęcie stereotyp;</p> <p>- wymienić cechy stereotypu;</p> <p>- wyjaśnić, w jaki sposób można przeciwstawić się przejawom ksenofobii, w tym szowinizmowi i antysemityzmowi.</p> <p>- porównać postawę patriotyczną i nacjonalistyczną;</p> <p>- uzasadnić słuszność postawy tolerancyjnej.</p>	<p>- uzasadnić potrzebę przeciwstawiania się przejawom ksenofobii, w tym szowinizmowi i antysemityzmowi;</p> <p>- przedstawić społeczne konsekwencje stereotypizacji.</p>	<p>- podjąć na forum szkoły lub środowiska lokalnego działania sprzyjające kształtowaniu postawy otwartości, akceptacji i tolerancji wobec odmienności etnicznych, religijnych i kulturowych.</p>
Podsumowanie i test					
1. Państwo i demokracja	- podać przykłady	- wyjaśnić, co to znaczy, że	- - wymienić podstawowe	- wskazać wady i zalety	- zaprezentowa

	<p>działań władzy państwowej;</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienić podstawowe cechy państwa; - wymienić nazwy współczesnych reżimów politycznych [demokracja, autorytaryzm, totalitaryzm]. 	<p>państwo jest suwerenne;</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienić podstawowe funkcje państwa; - podać przykłady realizacji zasady przedstawicielstwa; - wymienić podstawowe cechy państwa demokratycznego. 	<p>formy demokracji bezpośredniej;</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić, czym się różni demokracja bezpośrednia od pośredniej; - wymienić korzyści, jakie daje obywatelom ustrój demokratyczny; - wymienić podstawowe cechy autorytaryzmu i totalitaryzmu; - dopasować działania władzy państwowej do poszczególnych funkcji państwa; - wyjaśnić, na czym polega różnica pomiędzy monarchią a republiką. 	<p>demokracji bezpośredniej i pośredniej;</p> <ul style="list-style-type: none"> - wskazać na mapie Europy monarchie i republiki; - podać przykłady współczesnych państwa autorytarnych; - podać przykłady współczesnych i historycznych państw totalitarnych. 	<p>ć* sytuację człowieka w państwie totalitarnym</p> <ul style="list-style-type: none"> - porównać pozycję obywatela w państwie demokratycznym oraz państwie autorytarnym i totalitarnym.
2. Polska państwem demokratycznym	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić główne rodzaje władzy państwowej; - wymienić 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić podstawowe zasady ustroju Polski; - wyjaśnić, na 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić rozdziały Konstytucji RP; - wyjaśnić, 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić, jakich spraw może dotyczyć referendum 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić, dlaczego zasady konstytucjonalizmu,
	<p>organy władzy ustawodawczej, wykonawczej i sądowniczej w Polsce;</p> <ul style="list-style-type: none"> - podać nazwę ustawy zasadniczej. 	<p>czym polega zasady: konstytucjonalizmu, przedstawicielstwa i trójpodziału władzy;</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienić źródła powszechnie 	<p>czym zajmuje się Trybunał Konstytucyjny;</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić, czym jest preambuła; - wyjaśnić, na czym polegają zasady: pluralizmu 	<p>ogólnokrajowe;</p> <ul style="list-style-type: none"> - dokonać interpretacji przepisu Konstytucji RP dotyczącego referendum ogólnokrajowego; - przedstawić 	<p>przedstawicielstwa, trójpodziału władzy, pluralizmu politycznego, państwa prawa są fundamentem ustroju demokratycznego</p>

		<p>obowiązujące go prawa w Polsce;</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienić szczególne cechy konstytucji. 	<p>politycznego, republikańskiej formy rządu, państwa prawa;</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienić wartości, do których odwołuje się preambuła Konstytucji; - odszukać w Konstytucji RP przepisy dotyczące wskazanych kwestii; - wyjaśnić, czego dotyczyły referendum ogólnokrajowe przeprowadzone po 1989 roku. 	<p>główne zasady nowelizacji Konstytucji RP.</p>	<p>nego;</p> <ul style="list-style-type: none"> - wskazać wady i zalety republikańskiej formy rządów; - przedstawić historię polskiego konstytucjonalizmu.
3. Sejm i Senat RP	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić organy władzy ustawodawczej; - wymienić główną funkcję Sejmu i Senatu; - określić, z kogo składa się Sejm i Senat; - podać zasadę zgodnie, z którą formowany jest Sejm i Senat; - podać przykład partii 	<ul style="list-style-type: none"> - określić, z ilu posłów składa się Sejm, a z ilu Senat; - wymienić najważniejsze kompetencje Sejmu i Senatu; - wyjaśnić, na czym polega zasada przedstawicielstwa; - wyjaśnić, w jaki sposób 	<ul style="list-style-type: none"> - określić, z kogo składa się Zgromadzenie Narodowe; - podać przykład sytuacji, w której Sejm i Senat obradują jako Zgromadzenie Narodowe; - wyjaśnić zasady, według, 	<ul style="list-style-type: none"> - porównać zasady wyborów do Sejmu i Senatu; - porównać rolę Sejmu i Senatu w procesie ustawodawczym; - wyjaśnić, jaką rolę w procesie ustawodawczym posiada 	<ul style="list-style-type: none"> - zaprezentować* wybraną polską partię polityczną [struktura organizacyjna, program, działalność, wartości].

	politycznej działającej w Polsce.	podjętymi są decyzje w Sejmie i Senacie; wymieć zasady, według których odbywają się wybory do Sejmu i Senatu; wymienić partie polityczne, których przedstawiciele zasiadają w Sejmie bieżącej kadencji.	których odbywają się wybory do Sejmu i Senatu; wyjaśnić pojęcie immunitetu; wymienić główne etapy procesu ustawodawczego; wyjaśnić, co jest głównym celem działalności partii politycznej.	Prezydent RP; wyjaśnić pojęcia: mandat, komisje sejmowe, Prezydium Sejmu, Konwent Seniorów, wyjaśnić, jakie znaczenie w państwie demokratycznym ma aktywność wyborcza obywateli; wskazać skutki, jakie niesie dla państwa i społeczeństwa niska frekwencja wyborcza.	
4. Prezydent i Rada Ministrów	wymienić organy władzy wykonawczej w Polsce; podać imię i nazwisko urzędującej głowy państwa oraz Prezesa Rady Ministrów; określić sposób powoływania Prezydenta RP; podać przykład uprawnień Prezydenta RP.	przedstawić główne zasady wyboru Prezydenta RP; wymienić podstawowe kompetencje Prezydenta RP; wymienić podstawowe kompetencje Rady Ministrów.	- uporządkować kompetencje Prezydenta RP [polityka wewnętrzna, polityka zagraniczna]; omówić główne zasady procedury tworzenia rządu; przedstawić podstawowe fakty dotyczące życiorysu politycznego urzędującej głowy państwa oraz Prezesa Rady Ministrów.	wyjaśnić, na czym polega kontrola polityczna Sejmu nad Radą Ministrów; wyjaśnić, na czym polega zasada kontrasygnaty; przedstawić główne zadania wskazanych ministerstw; wymienić Prezydentów RP po 1989 r.	- zaprezentować* zadania i zakres działań wybranego ministerstwa; - na podstawie zgromadzonych informacji, wyjaśnić, w jaki sposób działania wskazanych ministerstw wpływają na życie przeciętnej polskiej rodziny.
5. Sądy i trybunały	- podać przykłady	- wymienić główne	- rozpoznać główne	- wymienić zasady	- omówić strukturę

	<p>spraw, z którymi człowiek może zwrócić się do sądu;</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienić rodzaje sądów w Polsce. 	<p>zasady postępowania sądowego;</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienić nazwy trybunałów działających w Polsce; - określić główne zadanie Trybunału Konstytucyjnego; - wyjaśnić, czym zajmują się sądy administracyjne. 	<p>zasady postępowania sądowego,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić, na czym polega zasada niezależności sądów; - wyjaśnić, na czym polega zasada niezawisłości sędziów; - wyjaśnić, jaką rolę pełnią sędziowie w procesie sądowym; - wymienić strony postępowania sądowego [postępowanie karne i cywilne]. 	<p>gwarantujące niezawisłość sędziów,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić, znaczenie zasady dwuinstancyjności postępowania sądowego; - wyjaśnić, w jaki sposób realizowana jest zasada dwuinstancyjności postępowania sądowego, - wyjaśnić rolę Trybunału Konstytucyjnego i Trybunału Stanu dla ochrony zasady państwa prawa. 	<p>i hierarchię sądów w Polsce;</p> <ul style="list-style-type: none"> - zaprezentować strukturę organizacyjną sądu rejonowego; - zająć stanowisko w sprawie roli ławników w procesie sądowym [zbudować argumenty i kontrargumenty].
6. Organizacje pozarządowe	<ul style="list-style-type: none"> - podać przykłady organizacji pozarządowych; - podać przykłady działań wolontariuszy. 	<ul style="list-style-type: none"> - podać przykłady realizacji prawa do swobodnego zrzeszania się; - odszukać przykłady stowarzyszeń i fundacji działających w swoim środowisku lokalnym; - podać przykłady działań podejmowanych przez związki zawodowe; - wymienić cechy wolontariatu. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić pojęcia: fundacja i stowarzyszenie; - wyjaśnić, jak rolę pełnią związki zawodowe; - uzasadnić konieczność angażowania się w działania organizacji pozarządowych; - przedstawić korzyści wynikające z pracy w wolontariacie; - wymienić główne 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić, jaką rolę w państwie demokratycznym odgrywa zasada swobodnego zrzeszania się; - wyjaśnić różnicę pomiędzy fundacją a stowarzyszeniem; - wyjaśnić, czym jest organizacja pożytku publicznego i w jaki sposób można wspomóc jej działalność. 	<ul style="list-style-type: none"> - aktywnie uczestniczyć w działaniach na rzecz wspierania innych ludzi, rozwoju środowiska lokalnego [aktywność w organizacjach pozarządowych, praca w wolontariacie]; - zaprezentować* wybraną organizację pozarządową [misja, wartości, cele, formy działania,

			organizacje młodzieżowe działające w Polsce.		struktura organizacyjna, znaczenie dla
					środowiska]; przedstawić historię NSZZ "Solidarność"; zaplanować działalność i strukturę organizacyjną dowolnego stowarzyszenia.
7. Media i opinia publiczna	- podać przykłady środków masowego przekazu; - podać przykłady pracy dziennikarzy; - odszukać w środkach masowego przekazu przykłady reklam.	- podać główne cechy środków masowego przekazu; - podać główne cechy opinii publicznej; - wymienić główne funkcje mediów; - podać przykłady mediów społecznościowych; - odczytać, zilustrowane w prostej formie, wyniki wskazanego sondażu opinii publicznej; - wymienić główne funkcje reklamy.	- odczytać cel wskazanej kampanii społecznej; - wskazać pozytywne i negatywne aspekty funkcjonowania mediów społecznościowych; - wymienić główne zasady etyki dziennikarskiej; - odszukać w tekście publicystycznym fakty i opinie; - wymienić podstawowe sposoby perswazji / manipulacji stosowane w mediach.	- dostrzec środki perswazji / manipulacji zastosowane we wskazanej reklamie; - wyjaśnić, jaką rolę pełni opinia publiczna [sondaże opinii publicznej] w państwie demokratycznym; - uzasadnić konieczność przestrzegania zasad etyki dziennikarskiej; - odszukać przykłady łamania etyki dziennikarskiej; - uzasadnić konieczność oddzielania faktów od opinii.	- wyjaśnić, w jaki sposób należy strzec się przed manipulacją stosowaną w reklamach; - dokonać krytycznej analizy wybranej reklamy; - zaplanować [przeprowadzić / wziąć aktywny udział] kampanię reklamową [kampanię społeczną].
Podsumowanie i test					

1. Organizacje międzynarodowe	rozwinąć skrót ONZ; rozwinąć skrót NATO; - podać przykłady	- wymienić, główne cele i zadania ONZ; - wymienić główne cele i zadania	- wyjaśnić, jaką rolę pełnią ambasadorzy i konsulowie; - wyjaśnić,	- wyjaśnić, czym różni się ONZ od innych organizacji międzynarodowych;	- zaprezentować* wybraną misję pokojową ONZ, w której
	działań podejmowanych przez ONZ; - podać przykłady działań podejmowanych przez NATO.	NATO; - rozpoznać przejawy realizacji przez państwo polityki zagranicznej; - wymienić główne organy ONZ.	jakie są główne cele polityki zagranicznej państwa; - określić, kiedy powstało ONZ i kiedy powstało NATO; - wyjaśnić, czym zajmuje się Rada Bezpieczeństwa ONZ; - wyjaśnić pojęcie misja pokojowa ONZ, - wymienić przykłady aktywności Polski w ONZ i NATO.	- wyjaśnić, jaka rolę odgrywa NATO w polityce obronnej państwa polskiego; - wymienić nazwy, innych niż ONZ i NATO, organizacji międzynarodowych, do których należy Polska.	brały udział/biorą wojska polskie [cele, zadania, historia misji, charakterystyka konfliktu, udział wojsk polskich, geografia polityczna], - wskazać na mapie państwa członkowskie NATO.
2. Unia Europejska	- wymienić rok, w którym Polska przystąpiła do Unii Europejskiej; - wymienić państwa sąsiadujące z Polską, które należą do Unii Europejskiej.	- określić, kiedy i gdzie podpisano traktat o powstaniu Unii Europejskiej; - wymienić imiona i nazwiska Ojców założycieli zjednoczonej Europy; - wymienić główne przyczyny integracji europejskiej, - wymienić główne	- wymienić główne etapy integracji europejskiej; - wskazać na mapie państwa członkowskie Unii Europejskiej; - odszukać informacje o życiu politycznym Ojców założycieli zjednoczonej Europy; - wyjaśnić główne zasady	- podać podstawowe kompetencje głównych organów Unii Europejskiej, - przedstawić wady i zalety procesu integracji europejskiej, - zaprezentować sylwetki polityczne Polaków pełniących ważne funkcje w instytucjach /organach	- zaprezentować* wybrane problemy [osiągnięcia] Unii Europejskiej; - zaprezentować* wybrane państwa członkowskie Unii Europejskiej [historia, kultura, demografia, ekonomia, itp.] - zaplanować [zorganizować]

		zasady funkcjonowania Unii Europejskiej;	funkcjonowania Unii Europejskiej; - podać nazwy głównych organów Unii Europejskiej; - wymienić imiona	Unii Europejskiej.	ć / aktywnie uczestniczyć] Dzień Europy w szkole.
			i nazwiska Polaków pełniących ważne funkcje w instytucjach /organach Unii Europejskiej.		
3. Polska w Unii Europejskiej	- podać przykłady praw/korzyści, które nabyli obywatele polscy po wejściu Polski do Unii Europejskiej, - podać rok, w którym Polska przystąpiła do Unii Europejskiej.	- wyjaśnić, w jaki sposób nabywa się obywatelstwo Unii Europejskiej, - wymienić prawa wynikające z obywatelstwa Unii Europejskiej, - wymienić nazwy funduszy unijnych, z których korzysta Polska.	- podać informacje dotyczące głównych etapów integracji Polski z Unią Europejską [referendum ratyfikacyjne]; - podać przykłady wykorzystania funduszy unijnych; - wyjaśnić, na czym polega Europejski Rynek Wewnętrzny.	- ocenić proces integracji Polski z Unią Europejską - przedstawić korzyści i zagrożenia; - wyjaśnić, na jakich zasadach funkcjonuje Strefa Schengen; - przedstawić korzyści wynikające z przynależności Polski do Strefy Schengen.	- zaprezentować* inwestycje gminne, finansowane ze środków unijnych; - zaprezentować* wybraną inicjatywę unijną dotyczącą młodzieży.
4. Problemy współczesnego świata	- wymienić przykłady ilustrujące proces globalizacji; - podać przykłady pomocy humanitarnej.	- wskazać, na podstawie mapy, państwa globalnej Północy i globalnego Południa; - wyjaśnić, na czym polega różnica pomiędzy państwami globalnej Północy	- podać przykłady ilustrujące dysproporcję rozwojową pomiędzy państwami globalnego Południa i globalnej Północy; - podać przykłady zależności pomiędzy	- podać przyczyny dysproporcji rozwojowych współczesnego świata; - wymienić korzyści i zagrożenia wynikające z procesu globalizacji; - wyjaśnić, dlaczego pomoc dla	- zaprezentować* działania wybranej organizacji pozarządowej zajmującej się udzielaniem pomocy humanitarnej; - zorganizować debatę / dyskusję

		<p>globalnego Południa; - podać przykłady globalizacji ekonomicznej i kulturowej współczesnego świata.</p>	<p>państwami globalnej Północy i globalnego Południa; - uzasadnić konieczność udzielania pomocy humanitarnej.</p>	<p>państw biednego Południa jest często nieskuteczna; - wyjaśnić pojęcia Grupa G7.</p>	<p>[wziąć aktywny udział w debacie / dyskusji] dotyczącą sposobów udzielania efektywnej pomocy społecznościami</p>
					<p>globalnego Południa; - zaprezentować* problemy wybranego państwa globalnego Południa.</p>
<p>5. Konflikty zbrojne na świecie</p>	<p>- podać przykłady działań terrorystycznych; - podać przykłady konfliktów międzynarodowych.</p>	<p>- podać przykłady organizacji międzynarodowych zajmujących się rozwiązywaniem konfliktów i walką z terroryzmem; - wymienić skutki długotrwałych konfliktów międzynarodowych.</p>	<p>- na wybranych przykładach przedstawić przyczyny współczesnych konfliktów międzynarodowych; - wymienić skutki rozwoju terroryzmu we współczesnym świecie; - wymienić cechy ludobójstwa.</p>	<p>- przedstawić różne rodzaje terroryzmu; - wyjaśnić, dlaczego walka z terroryzmem jest trudna i często nieskuteczna.</p>	<p>- zaprezentować* wybrany konflikt międzynarodowy [lokalizacja konfliktu na mapie, strony konfliktu, przyczyny i formy konfliktu, sposoby rozwiązania sporu].</p>
<p>Podsumowanie i test</p>					